

[Statsministeren.]

nævnt, og som der kan være Tale om, maa sikkert kunne klares ved en speciel Behandling af disse enkelte Emner.

Erhvervsberetningen udtaler sig om Haandværkets Stilling — det findes i Beretningen paa Side 27. Det hedder dér:

„Naar bortses fra de Forhold, som har Hensyn til Markformuens Bortsvinden, maa det imidlertid antages, at det over det sønderjyske Haandværk hvilende Tryk i det store og hele er af samme Karakter som i det øvrige Land.“ Naar dette havde Gyldighed i 1928—29, maa det formentlig i væsentlig Grad have Gyldighed endnu, navnlig i Betragtning af, at man er kommet Genforeningen mere paa Afstand, hvis det var den, der havde øvet Indflydelse. Et Par særlige Omraader, hvor Haandværket saavel som Industrien synes ugunstigere stillet end i det øvrige Land, blev paapeget i den nævnte Beretning og er altsaa dér klarlagt.

Endvidere udtales i Beretningen under Afsnittet Handel, at Grænseforandringen, saa vidt man skønner, i det store og hele har været til Fordel for de sønderjyske Købstæder, alene med Undtagelse af Tønder, der utvivlsomt har mistet en Del af sit tidligere Afsætningsomraade. Det siges ogsaa i Beretningen, at det synes

„ikke ret vel at kunne betvivles, at den sønderjyske Handelsstand taget som Helhed maa have haft en vis Fordel deraf, at den tidligere betydende Handelsstad Flensborg ved Grænsedragningen er bleven skilt fra de sønderjyske Købstæders Afsætningsomraade. Udvalget har derfor heller ikke — naar bortses fra de egentlige Grænseegne — kunnet tillægge det Vægt, at det — navnlig fra Detailhandelens Side — er gjort gældende, at Handelen i nogen Grad trykkes paa Grund af de af Grænsetrafikken fremkaldte Forhold.“

Det er blevet hævdet, at Erhvervslevet, ikke mindst Købstadserhvervene, lider under et meget højt Renteniveau over for Udlaansmidler. I Beretningen mener man dog, at dette i 1928—29 ikke mere spillede nogen Rolle, men i hvert Fald maa vel den i Foraaret vedtagne Lov om Rentensænkning formentlig i nogen Grad have raadet Bod herpaa, hvis disse Forhold stadig har været til Stede, og Kreditinstitutterne har siden da været undergivet den samme Lovgivning som andre med Hensyn til Hjælp fra Krisefonden.

Men som allerede før sagt, det afgørende for Tilstanden i Sønderjylland er Landbrugs-

erhvervets Stilling. En Ting er jo givet, at det sønderjyske Landbrug i adskillige Henseender stadig har en anden Karakter end det kongerigske Landbrug i øvrigt trods alle Bestræbelser for at forandre det efter dansk Mønster, det vil altsaa sige i Retning af mindre og middelstore Brug anlagt paa intensiv Drift, herunder stor Produktion af forædlede animalske Produkter. Ogsaa disse ganske særlige Forhold er imidlertid paa fyldestgørende Maade blevet belyst i Beretningen, ligesom Forslag blev stillet om visse Foranstaltninger med Henblik paa disse Forhold, Foranstaltninger, som i hvert Fald delvis senere er blevet iværksat, f. Eks. Støtte til omfattende Grundforbedringer, ganske vist som Foranstaltning for hele Landet, men naturligvis til størst Fordel for de Landsdele, hvor denne Grundforbedring var mest paakrævet. Specielle Foranstaltninger er der ogsaa truffet i Sønderjylland, nemlig til Afvanding af Marsken; dette meget store Foretagende, som nu er gennemført.

Det er vel højst sandsynligt, at Landbrugskrisen, der, som bekendt, har ramt haardt over hele det danske Landbrug, er særlig følelig i Sønderjylland netop som Følge af Landbrugets særegne Karakter, men det er for saa vidt ørkesløst at diskutere dette Problem; man er her ude for Konjunkturernes lunefulde Spil, der medfører, at Krisernes Tryk skifter fra Tid til anden paa ulige Vis i de forskellige Egne i Landet. F. Eks. spiller Kødproduktionen en betydelig Rolle for sønderjysk Landbrug som Helhed, og denne Produktion er ganske særlig haardt ramt af Prisfaldet og andre Vanskeligheder, navnlig som Følge af den Afspærringspolitik, som fra anden Side er gennemført. Dette er selvfølgelig til umaadelig Ulempe for de paagældende Landmænd, hvis Varer gennem denne Tilstand er blevet delvis værdiløse, men et saadant Udslag af Konjunkturerne kan Statsmagten dog formentlig ikke have Ansvar for.

Dertil kommer, at for visse Egne i det gamle Land spiller Kødproduktionen en lige saa stor Rolle, og derfor er det ikke et specielt sønderjysk Problem, der her foreligger. Den gældende Kødordning omfatter jo hele Landet, ikke visse bestemte Landsdele, og paa samme Maade, som det altsaa her har været nødvendigt at sætte ind for at hjælpe en vis Produktion i hele Landet, kan det, efter som Krisen udvikler sig og ændrer sig, blive nødvendigt til andre Tider at optage andre Grene af Produktionen til særlig Behandling. Hvis f. Eks. Sukkerproduktionen skulde komme ud for Vanskeligheder eller Kon-